ע"פ 64851/12/17 – ינון משה נח נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים
לפני כב' השופטים: י' נועם - סגן נשיא, ר' פרידמן-פלדמן וא' אברבנאל

ע"פ 64851-12-17 ינון משה נח נ' מדינת ישראל

המערער	ינון משה נח על-ידי ב"כ עו"ד ארקדי אליגולאשוילי
	נגד
המשיבה	מדינת ישראל באמצעות פרקליטות מחוז ירושלים

פסק דין

סגן הנשיא, י' נועם:

1. לפנינו ערעור על גזר-דינו של בית-משפט השלום בירושלים (השופט יצחק שמעוני), בת"פ 42308-01-16, שלפיו נידון המערער לחודש מאסר לריצוי בעבודות שירות ולשלושה חודשי מאסר על-תנאי; זאת בגין הרשעתו, על-פי הודאתו, בעבירה של החזקת סכין - לפי סעיף 186(א) לחוק העונשין, התשל"ז-1977.

2. על-פי עובדות כתב-האישום, העומדות ביסוד ההודאה וההרשעה, ביום 8.11.15 בסמוך לבית-הספר רנה קסאן בירושלים, החזיק המערער סכין מחוץ לתחום ביתו. הוא החזיק את הסכין מתחת למעיל שלבש, באזור החגורה; ובהמשך - החביאו מתחת לשולחן עץ שניצב בחצר בית-הספר.

3. המערער, יליד 1992, וזוהי מעידתו הראשונה בפלילים. הוא מתגורר בבית-הוריו, אברך בכולל ועובד בעבודות מזדמנות. בשיחתו עם קצין המבחן ציין המערער, בזיקה לביצוע העבירה, כי היה עד לפיגוע שהתרחש בירושלים, עת היה חסר אונים, לטענתו, מול מפגע; ולפיכך החליט, כי לצורך שמירה על ביטחונו האישי, עליו לשאת עִמו סכין. עוד סיפר, כי ברשותו אוסף של סכינים, שבהם הוא עושה שימושים הן לבישול והן לדייג. כן מסר המערער לקצין המבחן, כי הוא חש חוסר אמון מוחלט כלפי מערכת החוק; ו"נטה להתבטא באופן אלים ותוקפני כלפי השוטרים שחקרו אותו" (כלשון התסקיר). שירות המבחן התרשם, כי בצד ההודאה בעובדות האישום, מתקשה המערער לקבל אחריות על מעשיו ולראות את השלכותיהם. כן נוטה הוא לתלות את התנהלותו במוקדי שליטה קיצוניים ומבטא חוסר אמון כלפי הממסד; דבר שהשליך, להערכת שירות המבחן, גם על התנהלותו בעת ביצוע העבירה. בגדרם של גורמי הסיכוי

כל הזכויות שמורות לאתר פסקי דין - verdicts.co.il ©

לשיקום, ציין שירות המבחן כי מדובר בצעיר ללא עבר פלילי, שיש לו מערכת תמיכה משפחתית. מנגד, צוין כי המערער נעדר גבולות, דבר המשתקף ביחסו למערכת החוק; וכי קיים קושי לבחון את דפוסי התנהגותו הבעייתית העומדים ביסוד ביצוע העבירה. כל אלו, להערכת שירות המבחן, יש בהם כדי להוות גורמים להישנות עבירה דומה בעתיד. בכל הנוגע להמלצה ותכנית שיקום, ציין שירות המבחן, כי בשיחתו שלל המערער אפשרות לביצוע שירות לתועלת הציבור, בטענה כי "אינו פנוי לכך"; ואף עלה כי הלה משתמש באופן מזדמן בסמים קלים, דבר שאינו מאפשר ביצוע שירות לתועלת הציבור. בנוסף, לא התרשם שירות המבחן, כי הרשעה בדין תגרום לנזק לאורח חייו של המערער, או לבחירתו המקצועית; ולכן הוא לא בא בהמלצה לגבי אי-הרשעה, או ביצוע שירות לתועלת הציבור. על-כן, המליץ שירות המבחן כי יוטל על המערער עונש מאסר בעבודות שירות לתקופה קצרה, כענישה מוחשית והרתעתית.

4. בטיעונים לעונש בערכאה קמא, עתרה המאשימה להטלת עונש מאסר קצר לריצוי בעבודות שירות, בצד מאסר על-תנאי. הסנגור ביקש להימנע מהרשעתו של המערער.

5. בגזר-דין קצר ותמציתי קבע בית-משפט קמא, כי אין מקום לביטול הרשעתו של המערער, שכן הוא אינו עומד במבחנים שנקבעו בפסיקה בכל הנוגע לסיום הליך ללא הרשעה בדין. בית-משפט קמא הוסיף, כי גם שירות המבחן נמנע מהמלצה בדבר אי-הרשעה. בהמשך גזר בית-משפט קמא את דינו של המערער, כאמור, למאסר של חודש ימים לריצוי בעבודות שירות ולמאסר על-תנאי, מבלי שהייתה בגזר-הדין התייחסות למתחם הענישה ההולם.

6. בהודעת הערעור הלין ב"כ המערער על ההחלטה להרשיע את המערער. הוא הופנה לפסקי-דין שבהם הסתיימו הליכים משפטיים, בגין הרשעה בעבירה דומה, בשירות לתועלת הציבור ללא הרשעה. בנוסף ולחילופין טען ב"כ המערער, כי גם כאשר הורשעו נאשמים בעבירה של החזקת סכין, הסתפקו בתי-משפט בהטלת מאסר על-תנאי ולא היה מקום לגזור על המערער מאסר בעבודות שירות. עוד ציין ב"כ המערער, כי בית-משפט קמא החליט להטיל על המערער מאסר בעבודות שירות לאור האמור בתסקיר, כי המערער שלל אפשרות לבצע שירות לתועלת הציבור. בהקשר זה הדגיש ב"כ המערער, כי המערער אמר את הדברים, הואיל והבין מקצין המבחן ששירות לתועלת הציבור הוא מעין "גיוס", והמערער, כאדם חרדי, לא היה מעוניין "להתגייס", מבלי שהבין את משמעות השירות לתועלת הציבור. לדבריו, משהובהר למערער מהו טיבו ואופיו של שירות לתועלת הציבור, הוא מעוניין לשתף פעולה עם שירות המבחן ולבצע שירות לתועלת הציבור. על-כן ביקש ב"כ המערער לבטל את ההרשעה ולהטיל על מרשו שירות לתועלת הציבור; ולחלופין, אף אם לא תבוטל ההרשעה, להמיר את המאסר בעבודות שירות בשירות לתועלת הציבור.

כל הזכויות שמורות לאתר פסקי דין - verdicts.co.il ©

7. ב"כ המשיבה גרסה, כי אין עילה להתערב בגזר-הדין.

8. לאחר שמיעת טיעוני הצדדים ניתנה על-ידינו החלטה שלפיה שירות המבחן יראיין את המערער פעם נוספת ויכין תכנית של שירות לתועלת הציבור, זאת הואיל והמערער הבהיר, כאמור, כי הוא מעוניין לבצע שירות לתועלת הציבור.

9. ביום 15.10.18 הגיש שירות המבחן לבית-המשפט תכנית שלפיה יבצע המערער שירות לתועלת הציבור בהיקף של 140 שעות, במסגרת ארגון "איחוד הצלה", בתפקיד עזרה באגף הלוגיסטיקה. שירות המבחן המליץ, כי ככל שיוטל על המערער צו שירות לתועלת הציבור, יורה בית-המשפט על מסירת בדיקות לאיתור שרידי סמים במסגרת שירות המבחן, במסגרת תקופת ביצוע הצו.

10. ראשית נפנה לסוגית ההרשעה, ובפתח הדברים נחזור על הכללים שהותוו בעניין זה בפסיקת בית-המשפט העליון, אשר עמדנו עליהם לא אחת בפסקי-דין שניתנו על-ידינו. נפסק, כי ניתן להגיע בגזר-דין לתוצאה של אי-הרשעה "רק בנסיבות יוצאות דופן, בהן אין יחס סביר בין הנזק הצפוי מן ההרשעה בדין לבין חומרתה של העבירה" (ר"ע 432/85 גדעון רומנו נ' מדינת ישראל (21.8.85)). ההלכה הפסוקה מורה, כי הימנעות מהרשעה אפשרית בהתקיים שני תנאים מצטברים: "ראשית, על ההרשעה לפגוע פגיעה חמורה בשיקום הנאשם, ושנית, סוג העבירה מאפשר לוותר בנסיבות המקרה המסוים על ההרשעה בלי לפגוע באופן מהותי בשיקולי הענישה האחרים..." (ע"פ 2083/96 תמר כתב נ' מדינת ישראל, פ"ד נב(3) 337, 342 (1997); וכן ראו: רע"פ 1746/18 פלהיימר נ' מדינת ישראל (26.4.18)). בשורה ארוכה של פסקי-דין נקבע, כי הימנעות מהרשעה של מי שאשמתו הוכחה, הִנה בגדר "חריג שבחריגים" והיא "תיעשה אך במקרים יוצאי דופן" (ראו למשל: ע"פ 8528/12 אלירן ציפורה נ' מדינת ישראל (3.3.13), והאסמכתאות המפורטות שם; רע"פ 1949/15 תקרורי נ' מדינת ישראל (2.4.15); ורע"פ 1097/18 בצלאל נ' מדינת ישראל (18.4.18)). באשר לשאלה, האם עצם ההרשעה עלולה לפגוע "פגיעה חמורה" בשיקומו או בעתידו של הנאשם, נפסק כי על בית-המשפט להשתכנע, כי "הפגיעה הקשה שתיגרם לנאשם בעטיה של הרשעה, אינה שקולה כלל ועיקר לתועלת הציבורית המועטה שזו תניב" (ע"פ 9150/08 מדינת ישראל נ' ביטון (23.7.09)). עוד נפסק, כי בבוא בית-המשפט לבחון את הנזק העלול להיגרם לנאשם "יש להתייחס לנזק מוחשי-קונקרטי, ואין להידרש לאפשרויות תיאורטיות, על פיהן עלול להיגרם לנאשם נזק כלשהו בעתיד" (ע"פ 8528/12 בעניין אלירן צפורה לעיל; וכן ראו ע"פ 2862/12 מילמן נ' מדינת ישראל (24.1.13)); וכי על הנאשם העותר לאי-הרשעתו, להציג "חשש ממשי כי הטלת אחריות בפלילים תחבל בסיכויי שיקומו... ובחזרתו לדרך הישר" (רע"פ 7720/12 פלוני נ' מדינת ישראל (12.11.12); וכן ראו: רע"פ 3589/14 שרון לוזון נ' מדינת ישראל (10.6.14)). כן הודגש, כי את הטענות בדבר פגיעה קשה

כל הזכויות שמורות לאתר פסקי דין - verdicts.co.il ©

וקונקרטית בסיכויי השיקום, יש לבסס בתשתית ראייתית מתאימה (רע"פ 7224/14 משה פרנסקי נ' מדינת ישראל (10.11.14)). עם זאת, שאלת הנזק הקונקרטי, נבחנת באורח ספציפי בכל מקרה ומקרה, ואכן קיימים מקרים חריגים שבהם "ריככה" הפסיקה את דרישת הוכחתו של הנזק, בהתאם לנסיבות הקונקרטיות שנדונו באותם הליכים (ע"פ 3554/16 יעקובוביץ נ' מדינת ישראל, לעיל; ע"פ 5446/15 חנימוב נ' מדינת ישראל, לעיל; ורע"פ 8215/16 אברהם יצחק נ' מדינת ישראל, לעיל).

סבורים אנו, כי בנסיבותיו הקונקרטיות של תיק זה, אין בסיס לסיום ההליך ללא הרשעה בדין, ולו מן הטעם שלא הוכח כי הרשעה עלולה להסב למערער נזק מוחשי קונקרטי ותגרום לפגיעה קשה בשיקומו; ואף שירות המבחן לא מצא מקום להמליץ על הימנעות מהרשעה. בנסיבות אלו, אין צורך להתייחס לשאלה, האם העבירה הנדונה, בנסיבות ביצועה, מאפשרת "ויתור" על הרשעה, מבלי לפגוע בשיקולי הענישה האחרים הנוגעים לאינטרס הציבורי. אשר על-כן, יש לדחות את הבקשה לבטל את ההרשעה.

11. בכל הנוגע לעונש, הרי שכאמור בית-משפט קמא לא התייחס להבניית הענישה וגזר את דינו של המערער למאסר בעבודות שירות, רק משום שהלה התנגד לבצע שירות לתועלת הציבור. ניכר מגזר-הדין, כי אם היה המערער משתף פעולה עם שירות המבחן ומסכים לבצע שירות לתועלת הציבור, היה בית-משפט קמא מטיל עליו עונש זה. כאמור, לאור הסבריו של המערער, בדבר אי-ההבנה שעמדה ביסוד סירובו לבצע שירות לתועלת הציבור, ראיין שירות המבחן את המערער פעם נוספת, והלה נמצא מתאים לבצע שירות לתועלת הציבור.

מבלי לקבוע מסמרות, הרי שמתחם הענישה בגין העבירה של החזקת סכין בנסיבות ביצוע העבירה שצוינו בכתב-האישום, נע בין שירות לתועלת הציבור בצד מאסר על-תנאי לבין מאסר קצר.

12. בנסיבות שצוינו לעיל, עת נתחוור במהלך הדיון בערעור שהמערער מתאים לבצע שירות לתועלת הציבור, ואף מעוניין לבצע שירות לתועלת הציבור, ניתן להסתפק בעונש ברף התחתון של המתחם. על-כן, מתקבל הערעור במובן זה, שהרכיב העונשי של חודש מאסר בפועל לריצוי בעבודות שירות מבוטל, וחלף רכיב זה יבצע המערער שירות לתועלת הציבור בהיקף של 200 שעות במסגרת ארגון "איחוד והצלה" בירושלים. בתקופת השירות לתועלת הציבור יהיה על המערער לבצע בדיקות לאיתור שרידי סמים בשירות המבחן, הכל לפי דרישות שירות המבחן. המאסר על-תנאי ייוותר על-כנו.

כל הזכויות שמורות לאתר פסקי דין - verdicts.co.il ©

מזכירות בית-המשפט תודיע לב"כ הצדדים טלפונית על מתן פסק-הדין ותמציא להם עותקים ממנו.

כמו-כן תמציא המזכירות עותקים מפסק-הדין לממונה על עבודות השירות ולשירות המבחן.

ניתן היום, ד' בחשון תשע"ח, 16 באוקטובר 2018, בהיעדר הצדדים (על-פי הסכמתם).

יורם נועם, סגן נשיא	**רבקה פרידמן-פלדמן, שופטת**	**אלי אברבנאל, שופט**

כל הזכויות שמורות לאתר פסקי דין - verdicts.co.il ©